

הַלְבוֹת מִתְנוּת עֲנִיִּים פֶּרֶק ה'

א. הָעֹמֵר שֶׁשָּׂכְחוּהוּ פּוֹעֲלִים וְלֹא שָׂכְחוּ בַעַל הַשָּׂדֶה, שָׂכְחוּ בַעַל הַשָּׂדֶה וְלֹא שָׂכְחוּהוּ פּוֹעֲלִים, שָׂכְחוּהוּ אֱלוֹ וְאֱלוֹ וְהָיוּ שָׁם אַחֲרֵים עוֹבְרִין וְרָאוּ אוֹתוֹ בַּשָּׂעָה שֶׁשָּׂכְחוּהוּ אֵינוֹ שָׂכָחָה: עַד שִׁישָׂכְחוּהוּ כָּל אָדָם. וְאִפְּלוּ עֹמֵר הַטָּמוֹן אִם נִשְׁכַּח, הֲרִי זֶה שָׂכָחָה.

ב. הִיָּה בַעַל הַשָּׂדֶה בָּעִיר וְאָמַר, יוֹדַע אֲנִי שֶׁהַפּוֹעֲלִים שָׂכְחִין עֹמֵר בַּשָּׂדֶה שֶׁבִּמְקוֹם פְּלוֹנִי שָׂכְחוּהוּ, הֲרִי זֶה שָׂכָחָה; וְאִם הִיָּה בַּשָּׂדֶה וְאָמַר כֵּן, וְשָׂכְחוּהוּ אֵינוֹ שָׂכָחָה: שֶׁהַשְּׂכּוֹחַ מַעֲיָקְרוּ בַּשָּׂדֶה, הוּא הַשָּׂכָחָה, אֲבָל בָּעִיר אִפְּלוּ זָכוֹר וְלִבְסוֹף שְׂכּוֹחַ, הֲרִי זֶה שָׂכָחָה שֶׁנֶּאֱמַר "וְשָׂכַחְתָּ עֹמֵר בַּשָּׂדֶה" (דְּבָרִים כד, יט), לֹא בָּעִיר.

ג. עֹמְדוֹ הָעֲנִיִּים בִּפְנֵיו אוֹ חֲפוּהוּ בִּקְשׁ וְהוּא זוֹכֵר אֶת הַקֶּשׁ, אוֹ שֶׁהַחֲזִיק בּוֹ לְהוֹלִיכּוֹ לָעִיר וְהַנִּיחוֹ בַּשָּׂדֶה וְשָׂכְחוּ אֵינוֹ שָׂכָחָה; אֲבָל אִם נָטְלוּ מִמְּקוֹם לְמְקוֹם, אִף עַל פִּי שֶׁהַנִּיחוֹ סָמוּךְ לַגֶּפֶה אוֹ לַגְּדִישׁ אוֹ לְבָקָר אוֹ לְפִלִּים, וְשָׂכְחוּ הֲרִי זֶה שָׂכָחָה.

ד. נָטַל עֹמֵר לְהוֹלִיכּוֹ לָעִיר, וְהַנִּיחוֹ עַל גִּבִּי חֲבֵרוֹ, וְשָׂכַח אֶת שְׁנִיָּהּ אִם זָכַר הָעֲלִיּוֹן קֹדֶם שִׁיפֹגַע בּוֹ, אֵין הַתַּחֲתוֹן שָׂכָחָה; וְאִם לֹאוֹ, הַתַּחֲתוֹן שָׂכָחָה.

ה. עָפּוּ עֹמְרֵיוּ בְּרוּחַ חֲזָקָה לְתוֹךְ שָׂדֶה חֲבֵרוֹ, וְשָׂכַח שֵׁם עֹמֵר אֵינוֹ שָׂכָחָה, שֶׁנֶּאֱמַר "קִצְרֶךָ בַּשָּׂדֶךְ" (דְּבָרִים כד, יט); אֲבָל פְּזָרָה עֹמְרִין בְּתוֹךְ שָׂדֶה, וְשָׂכַח הֲרִי זֶה שָׂכָחָה.

ו. הַנוּטֵל עֹמֵר רֵאשׁוֹן וְשֵׁנִי וְשְׁלִישִׁי, וְשָׂכַח אֶת הָרְבִיעִי אִם הָיָה שֵׁם שְׁשִׁי, אֵין הָרְבִיעִי שָׂכָחָה עַד שִׁיטֵּל הַחֲמִישִׁי; וְאִם הָיוּ חֲמִשָּׁה בְּלֶבֶד מְשִׁישָׁהּ כְּדִי לִטֹּל אֶת הַחֲמִישִׁי, הֲרִי הָרְבִיעִי שָׂכָחָה. שָׂדֶה שֶׁעֹמְרֶיהָ מְעֻרְבִּין, וְשָׂכַח אֶת אֶחָד מֵהֶן אֵינוֹ שָׂכָחָה, עַד שִׁיטֵּל אֶת כָּל סְבִיבוֹתָיו.

ז. הַלוֹף וְהַשּׁוֹם וְהַבְּצָלִים וְכִיּוֹצֵא בָּהֶן אִף עַל פִּי שֶׁהֵן טָמוּנִין בָּאָרֶץ, יֵשׁ לָהֶן שָׂכָחָה. הַקּוֹצֵר בְּלִילָה וְשָׂכַח קָמָה, אוֹ שֶׁעֹמֵר בְּלִילָה וְשָׂכַח עֹמֵר, וְכֵן הַסּוּמָה שֶׁשָּׂכַח יֵשׁ לָהֶן שָׂכָחָה; וְאִם הָיָה הַסּוּמָה אוֹ הַקּוֹצֵר בְּלִילָה מִתְּפוּן לִטֹּל אֶת הַגֶּס הַגֶּס, אֵין לוֹ שָׂכָחָה. וְכָל הָאוֹמֵר הָרִינִי קוֹצֵר עַל מְנַת מָה שֶׁאֲנִי שׁוֹכַח, אֲנִי נוֹטֵל יֵשׁ לוֹ שָׂכָחָה: שֶׁכָּל הַמִּתְנָה עַל מָה שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה, תִּנָּאוּ בְּטֹל.

ח. תִּבּוּאָה שֶׁקָּצְרָה עַד שֶׁלֹּא נִגְמְרָה לְהַאֲכִילָהּ לַבְּהֵמָה, וְכֵן אִם קָצְרָה אֲגָדוֹת אֲגָדוֹת קִטְנוֹת וְלֹא עָשְׂיָה עֹמְרִים, וְכֵן הַשּׁוֹם וְהַבְּצָלִים שֶׁתִּלְשָׁן אֲגָדוֹת קִטְנוֹת לְהַמְכֹּר לְשׁוֹק וְלֹא עָשְׂיָן עֹמְרִים לְהַעֲמִיד מֵהֶן גֶּרֶן אֵין לָהֶם שָׂכָחָה.

ט. הַקּוֹצֵר שֶׁהִתְחִיל לְקָצֵר, וְשָׂכַח לְפָנָיו וְלֹאֲחֲרָיו שֶׁלֹּאֲחֲרָיו שָׂכָחָה, וְשֶׁלְּפָנָיו אֵינוֹ שָׂכָחָה: שֶׁנֶּאֱמַר "לֹא תָשׁוּב לְקִחְתּוֹ" (דְּבָרִים כד, יט) אֵינוֹ שָׂכָחָה עַד שִׁיעֵבֵר מִמֶּנּוּ, וַיִּנִּיחוֹ לֹאֲחֲרָיו.

י. שְׁנַיִם שֶׁהִתְחִילוּ לְקָצֵר מֵאִמְצַע הַשָּׂדֶה, זֶה פָּנָיו לַצָּפוֹן וְזֶה פָּנָיו לְדָרוֹם, וְשָׂכְחוּ לְפָנֵיהֶם וְלֹאֲחֲרֵיהֶן שֶׁלְּפָנֵיהֶם שָׂכָחָה: מִפְּנֵי שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶן זֶה שֶׁלְּפָנָיו הוּא לֹאֲחֲרָיו שֶׁלְּחֲבֵרוֹ. וְהָעֹמֵר שֶׁשָּׂכְחוּהוּ לֹאֲחֲרֵיהֶן בִּמְקוֹם שֶׁהִתְחִילוּ מִמֶּנּוּ, אֵינוֹ שָׂכָחָה:

מפני שהוא מערב עם השורות שמן המזרח למערב, והן מוכיחין עליו שאינו שכות.

יא. וכן השורות שלעמרים שפנו אותן לגרן, והתחילו שנים מאמצע שורה, ושכחו עמר באמצע בין אחריהן אינו שכחה: מפני שהוא באמצע השורה שמן המערב למזרח שעדין לא התחילו בה, והיא מוכחת עליו שאינו שכות.

יב. הקוצר ואלם אלמות אלמות, וחזר ופנה האלמות, והן הנקראין עמרים, ממקום זה למקום אחר, וממקום השני למקום שלישי, וממקום שלישי לגרן, ושכח העמר בשעה שפנה ממקום למקום אם פנה העמרים למקום שהוא גמר מלאכה ושכח, יש לו שכחה; וכשפנה ממקום שהוא גמר מלאכה לגרן, אין לו שכחה. ואם פנה העמרים למקום שאינו גמר מלאכה ושכח, אין לו שכחה; וכשפנה ממקום שאינו גמר מלאכה, יש לו שכחה.

יג. איזה הוא מקום שהוא גמר מלאכה זה מקום שדעתו לקבץ כל העמרין שם ולדוש אותן שם, או להולیکن משם למקום גדיש שהוא הגרן; ומקום שאינו גמר מלאכה, הוא המקום שמקבץ בו העמרים כדי לעשות מהן אלמות גדולות כדי להולیکن למקום אחר.

יד. שתי פריכות המבדלות זו מזו שכחה, ושלוש אינן שכחה; שני עמרים המבדלין זה מזה שכחה, ושלושה אינן שכחה; שני צבורי זיתים והחרובין המבדלין זה מזה שכחה, ושלושה אינם שכחה; שני חצני פשתן שכחה, ושלושה אינם שכחה; שתי גפנות, וכן בשאר האילנות שנים המבדלין זה מזה שכחה, ושלושה אינן שכחה: שנאמר "לעני ולגר תעזב אתם" (ויקרא יט, ו; ויקרא כג, כב) אפלו היו שנים, אחד לעני ואחד לגר.

טו. היו כל העמרים שלקב קב, ואחד שלארבעת קבין ושכחו הרי זה שכחה; יתר על הארבעה, אינו שכחה. וכן אם היו שלשני שני קבין, ואחד יתר על שמונת קבין אינו שכחה.

טז. העמר שיש בו סאתים, ושכחו אינו שכחה: שנאמר "ושכחת עמר בשדה" (דברים כד, יט), עמר ולא גדיש אף על פי שכל העמרים סאתים סאתים. שכח שני עמרים אף על פי שיש בשניהן סאתים הואיל ואין בכל אחד מהן סאתים, הרי אלו שכחה; וכן יראה לי שהן שכחה, אפלו היה בשניהן יתר מסאתים.

יז. קמה שיש בה סאתים, ושכחה אינה שכחה; אין בה סאתים רואין את השבלים הדקות כאלו הן בריאות וארוכות, ואת השדופות כאלו הן מלאות, ואם היתה ראויה אחר אמדן זה לעשות סאתים ושכחה, אינה שכחה.

יח. שכח סאה תבואה עקורה, וסאה שאינה עקורה אינן מצטרפין, אלא שניהם שכחה; וכן בשום ובבצלים ובפרות האילן אם שכח מקצתן בקרקע ומקצתן תלוש, ובשניהם סאתים אינן מצטרפין, אלא שניהם שכחה.

יט. השוכח עמר בצד הקמה שאינה שכותה, אינה שכחה: שנאמר "כי תקצר . . . ושכחת עמר" (דברים כד, יט) שסביבותיו קציר שכחה, אבל עמר שסביבותיו קמה אינה שכחה. וכן

אם שָׁכַח קָמָה בְּצַד קָמָה שְׂאִינָה שְׁכוּחָה אֶפְלוּ הִיתָה זֹו שְׂאִינָה
שְׁכוּחָה קָלַח אֶחָד הָרִי זֹו מַצֵּלֶת אֶת הַשְׁכוּחָה, וַיְהִיָּה מִתָּר
לְקַחְתָּהּ.

כ. אֲבָל אִם שָׁכַח עֹמֵר אוֹ קָמָה בְּצַד עֹמֵר שְׂאִינֹו שְׁכוּחַ אֶפְלוּ
הָיָה בּוֹ סְאֵתִים אֵינֹו מִצִּיל אוֹתָן, וַהֲרִי הַשְׁכוּחַ לְעֲנִיִּים.

כא. אֵין קָמַת חֲבֵרוֹ מַצֵּלֶת עַל עֹמֵר שָׁלוֹ; וְאֵין קָמַת שְׁעוֹרִים
מַצֵּלֶת עַל עֹמֵר חֲטִים, עַד שֶׁתְּהִיָּה הַקָּמָה מִמִּין הָעֹמֵר.

כב. הַשְׁוֹכַח אֵילָן בֵּין הָאֵילָנוֹת, אֶפְלוּ הָיוּ בּוֹ כַּמָּה סְאִין פְּרוֹת,
אוֹ שְׁשָׁכַח שְׁנֵי אֵילָנוֹת הָרִי הֵן שְׁכָחָה; שְׁלוּשָׁה, אֵינָן שְׁכָחָה.
בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, בְּאֵילָן שְׂאִינֹו יָדוּעַ וּמִפְרָסָם בְּמִקְוָמוֹ,
כְּגוֹן שֶׁהָיָה עוֹמֵד בְּצַד הַגֵּת אוֹ בְּצַד הַפְּרָצָה; אוֹ בְּמַעֲשָׂיו,
כְּגוֹן שֶׁהָיָה עוֹשֶׂה זֵיתִים הֶרְבֵּה; אוֹ בְּשָׁמוֹ, כְּגוֹן שֶׁהָיָה לוֹ שֵׁם
יָדוּעַ כְּגוֹן זֵית הַנְּטוּפָה בֵּין הַזֵּיתִים שֶׁהוּא נוֹטֵף שָׁמֶן הֶרְבֵּה, אוֹ
הַשְּׁפָכְנִי אוֹ הַבִּישָׁנִי. אֲבָל אִם הָיָה בּוֹ אֶחָד מִשְׁלוּשָׁה דְּבָרִים
אֵלוֹ אֵינֹו שְׁכָחָה, שְׁנֵאמַר "וְשָׁכַחְתָּ עֹמֵר בְּשָׂדֶה" (דְּבָרִים כד, יט):
עֹמֵר שְׂאֵתָה שׁוֹכָחוֹ לְעוֹלָם, וְאֵין אֶתָּה יוֹדֵעַ בּוֹ אֵלָא אִם תָּשׁוּב
וְתִרְאֶהוּ יָצָא זֶה שְׂאֵתָה זֹוכְרוֹ לְאַחַר זְמַן וְאָף עַל פִּי שְׁלֹא תִפְגַּע
בּוֹ, מִפְּנֵי שֶׁהוּא יָדוּעַ וּמִפְרָסָם.

כג. הָיָה מְסִים בְּדַעְתּוֹ, הָרִי זֶה כְּמִפְרָסָם וַיָּדוּעַ. הָיָה עוֹמֵד
בְּצַד הַדֶּקֶל, הַדֶּקֶל מְסִימוֹ; הָיוּ שְׁנִיָּהֵן זֵית נְטוּפָה, זֶה מְסִים אֶת
זֶה. הִיתָה כָּל שְׂדֵהוּ זֵית נְטוּפָה וְכִיּוֹצֵא בּוֹ, וְשָׁכַח אַחַת מֵהֵן אוֹ
שְׁתֵּים יֵשׁ לוֹ שְׁכָחָה.

כד. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁלֹא הִתְחִיל בְּאֵילָן זֶה הַמִּפְרָסָם.
אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ וְשָׁכַח מִקְצָתוֹ הָרִי זֶה שְׁכָחָה, וְאָף עַל פִּי
שֶׁהוּא מִפְרָסָם: וְהוּא, שֶׁיְהִיָּה הַנֶּשְׂאָר בּוֹ פָּחוֹת מִסְּאֵתִים; אֲבָל
סְאֵתִים אֵינֹו שְׁכָחָה, אֵלָא אִם כֵּן שָׁכַח כָּל הָאֵילָן כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

כה. זֵית הָעוֹמֵד בְּאֲמָצַע הַשּׁוּרוֹת לְבָדוֹ, וְשְׁלוּשׁ שּׁוּרוֹת
שְׁלֵשִׁיתִים מְקִיפִין אוֹתוֹ מִשְׁלוּשׁ רוּחוֹתָיו אָף עַל פִּי שְׂאִין בְּכָל
שׁוּרָה מֵהֵן אֵלָא שְׁנֵי זֵיתִים, וְשָׁכַח אֶת הָאֲמָצָעִי אֵינֹו שְׁכָחָה:
שֶׁהָרִי הַשּׁוּרוֹת הַסְּתִירוּהוּ. וְלָמָּה אָמְרוּ זֵית בְּלָבָד, מִפְּנֵי שֶׁהָיָה
חָשׁוּב שֵׁם בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן.

כו. אֵיזָה הוּא שְׁכָחָה בְּעָרִים, כָּל שְׂאִינֹו יָכוֹל לִפְשֹׁט אֶת יָדוֹ
וְלִטְלֶהָ; וּבְכָרִם, מִשְׁיַעֲבֹר מִן גֶּפֶן מִן הַגִּפְנִים וַיִּשְׁכַּח אוֹתָהּ;
בְּדִלִית וּבְדֶקֶל, מִשְׁיָרֵד הַמָּנוֹ. וְשֹׁאֵר כָּל הָאֵילָן, מִשְׁיַפְנָה וַיִּלָּךְ
לוֹ. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמוּרִים, שְׁלֹא הִתְחִיל בּוֹ; אֲבָל אִם הִתְחִיל בּוֹ
וְשָׁכַחוֹ, אֵינֹו שְׁכָחָה עַד שֶׁיִּבְצֹר אֶת כָּל סְבִיבּוֹ.

כז. הַמִּפְקִיר אֶת פְּרָמוֹ, וְהַשְׁכִּים בְּבִקְר וְזָכָה בּוֹ לְעַצְמוֹ, וּבִצְרוֹ
חֵיב בְּפָרֵט וּבְעוֹלָלוֹת וּבְשְׁכָחָה וּבִפְאָה: שֶׁהָרִי "שְׂדֵךְ" (ויקרא
יט, ט; ויקרא כג, כב) וְ"כֶרֶמֶךְ" (ויקרא יט, י; דְּבָרִים כד, כא) אֲנִי קוֹרָא בּוֹ
מִפְּנֵי שֶׁהָיָה לוֹ, וַהֲרִי הוּא שָׁלוֹ. אֲבָל אִם זָכָה מִן הַהִפְקָר בְּשָׂדֶה
שְׁלֵאֲחָרִים, הָרִי זֶה פְּטוֹר מִן הַכֹּל. וּבֵין כֶּךָ וּבֵין כֶּךָ, פְּטוֹר מִן
הַמַּעֲשָׂרוֹת כְּמוֹ שֶׁיִּתְבָּאֵר.